

معاونت پژوهش‌های
کاربردی

سند

نظرات استدلالی

لایحه تمدید مهلت اجرای قانون اساسنامه شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران

شماره مسلسل: ۴۰۳۲۰۱۰

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۳/۲۰

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

لایحه تمدید مهلت اجرای قانون اساسنامه
شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۱۱/۰۶

کد ترازش: ۴۰۳۳۰۱۰

۱۴۰۲/۰۳/۲۰

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۰/۱۲/۰۷

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

لایحه تمدید مهلت اجرای قانون

اساسنامه شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران

درباره‌ی مصوبه

«لایحه تمدید مهلت اجرای قانون اساسنامه شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران» به پیشنهاد وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در تاریخ ۱۴۰۰/۳/۱۹ به تصویب هیئت وزیران رسید و جهت طی مراحل قانونی طی نامه شماره ۳۷۲۲۱/۵۸۸۴۲ مورخ ۱۴۰۰/۴/۷ به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد.

این لایحه یک‌فوریتی در تاریخ ۱۴۰۰/۴/۷ اعلام وصول و در نهایت در تاریخ ۱۴۰۰/۱۱/۶ با اصلاحاتی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و طی نامه‌ی شماره ۷۱۳/۱۰۰۵۶۲ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۱۶ برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۴ (صبح)، تبصره ماده واحده این مصوبه و برخی مواد اساسنامه را مغایر شرع و قانون اساسی تشخیص داد و نظر خود را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۲۹۷۹۲ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۷ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص لایحه تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اساسنامه شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران»

ماده واحده-

مهلت اجرای آزمایشی قانون اساسنامه شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۴/۱۳ از تاریخ اتمام مهلت دو سال تمدید می‌شود. تبصره- دولت موظف است شش ماه قبل از اتمام این مدت، ارزیابی لازم از اجرای قانون را انجام داده و لایحه دائمی شدن قانون اساسنامه شرکت ملی پست جمهوری اسلامی ایران را به مجلس ارائه نماید.

▪ دیدگاه مغایرت

الزام دولت به ارائه لایحه از سوی مجلس شورای اسلامی، مطابق رویه‌ی شورای نگهبان از سال ۱۳۶۶ تاکنون،^۱ مغایر اصل (۷۴) قانون اساسی تلقی شده است؛ زیرا طبق دلالت التزامی این اصل، ارائه لایحه، اختیار دولت است. همچنین تمسک به عمومات برای اثبات وجود چنین صلاحیتی برای مجلس صحیح نیست و اصل (۷۱) مقرر می‌کند که صلاحیت عام قانونگذاری باید «در حدود مقرر در قانون اساسی» باشد. بنابراین این الزام به معنای تصرف قوه مقننه در حیطه صلاحیتی قوه مجریه در ابتکار قانون‌گذاری و مغایر اصل (۷۴) قانون است.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

الزام دولت به تهیه لایحه، هیچ مغایرتی با اصل (۷۴) قانون اساسی ندارد؛ توضیح اینکه اصل مزبور در مقام تبیین تشریفات قانون‌گذاری از طریق طرح‌ها و لوایح قانونی است و نمی‌توان از این اصل دلالتی مبنی بر ممنوعیت الزام دولت به تقدیم لایحه استنباط کرد؛ بلکه

۱. اولین بار مصوبه‌ای که تحت عنوان «طرح الزام دولت جهت ارائه لایحه تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی» به تصویب رسیده بود، در تاریخ ۱۳۶۶/۱۰/۱ مغایر اصل (۷۴) شناخته شد و آخرین بار نیز این شورا در نظر خود در تاریخ ۱۳۹۷/۲/۲۲ نسبت به «طرح اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی» الزام دولت به ارائه لایحه‌ی اساسنامه را مغایر اصل (۷۴) قانون اساسی شناخت.

مجلس می‌تواند با تمسک به عموماًت و اصل (۷۱) قانون اساسی مانند دیگر تکالیفی که از طریق قانون بر دولت الزام می‌کند، دولت را مکلف به ارائه لایحه کند و در هیچ جایی از این اصل بیان نشده است که نمی‌توان دولت را ملزم به ارائه لایحه کرد. نباید نادیده انگاشت حتی در فرض الزام دولت، همچنان اختیار هیئت وزیران در نحوه‌ی تدوین محتوا و احکام لایحه محفوظ است و تنها مجلس دولت را مکلف به ورود به این مسئله کرده است.

■ نظر شورای نگهبان

۱- تبصره ماده واحده، از جهت الزام دولت به ارائه لایحه، مغایر اصل (۷۴) قانون اساسی شناخته شد.

ماده ۱۰-

هیئت مدیره شرکت از پنج عضو تشکیل می‌شود. ریاست هیئت مدیره بر عهده مدیرعامل شرکت است.

تبصره- اعضای هیئت مدیره با حکم وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات به مدت دو سال منصوب می‌شوند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

ماده ۳۰-

از تاریخ تصویب این قانون دو نفر خبره پستی به انتخاب وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات به عنوان شخص حقیقی به ترکیب کمیسیون افزوده می‌شود.

■ دیدگاه مغایرت

الف) حکم مواد (۱۰) و (۳۰) اساسنامه به دلیل عدم قید شرایط وثاقت و امانت برای اعضای هیئت مدیره و دو نفر خبره‌ی پستی عضو کمیسیون مذکور، مغایر با موازین شرعی است؛ چه اینکه انتصاب اشخاص در مناصب حساس حکومت اسلامی، باید مبتنی بر صفات وثاقت و امانت باشد. اگر چه این مواد در زمان تصویب لایحه اساسنامه شرکت ملی پست در سال ۱۳۹۵ نیز موجود بوده است، اما تمديد این اساسنامه به منزله‌ی تصویب مجدد احکام آن است و بدیهی است در صورتی که اشکالی از نظر اعضای شورا وجود داشته باشد باید مورد بررسی و اصلاح قرار گیرد. چه اینکه در رویه‌ی سال‌های اخیر

فقه‌های شورای نگهبان، ایراد شرعی وثاقت و امانت مورد نظر فقه‌های شورا قرار گرفته است. ب) عدم قید شرایط وثاقت و امانت برای اعضای هیئت مدیره و دو خبره‌ی عضو کمیسیون مذکور، خلاف نظام اداری صحیح و بند (۱۰) اصل (۳) قانون اساسی نیز است؛ به این دلیل که هیچ نظام حقوقی و اداری صحیحی اجازه نمی‌دهد فردی که وثاقت و امانت او محرز نیست در مناصب عمومی و حساس (با گستردگی وظایف مذکور در این اساسنامه) انتخاب شود.

▪ نظر شورای نگهبان

۲- در مواد (۱۰) و (۳۰) اساسنامه، عدم ذکر شرط وثاقت و امانت برای اعضای هیئت مدیره و کمیسیون مذکور، خلاف شرع و مغایر بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی شناخته شد.

ماده ۲۶- ...

تبصره ۲- صدور مجوز راه‌اندازی، تأسیس و نظارت بر دفاتر پیشخوان دولت و بخش عمومی غیردولتی و برون‌سپاری خدمات دولت از طریق وزارت (سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی) با رعایت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی صورت می‌گیرد.

▪ دیدگاه مغایرت

حکم تبصره (۲) این ماده مبنی بر تفویض صدور مجوز راه‌اندازی و نظارت بر دفاتر پیشخوان دولت و بخش عمومی غیردولتی و تعیین مصادیق برون‌سپاری خدمات دولت به سازمان تنظیم مقررات، به سبب ماهیت تقنینی این حکم مغایر با اصل (۸۵) قانون اساسی است. کمااینکه مفاد مشابه این حکم پیشتر توسط شورای نگهبان در طرح دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی غیردولتی، مورد ابهام و ایراد واقع شده است.^۱ بنابراین حکم مذکور در جوانبی مصداق

۱. ماده واحده طرح دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی غیردولتی مصوب ۱۳۸۹/۷/۷ مجلس شورای اسلامی: «ماده واحده- کلیه دستگاه‌های اجرایی، نهادهای انقلابی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی موظفند کلیه خدمات باجه‌ای و الکترونیکی قابل ارائه در خارج از محیط اداری خود را به دفاتر پیشخوان

«قانون‌گذاری تفویضی» است. برای مثال، دسترسی متصدیان دفاتر پیشخوان دولت به اطلاعات خصوصی افراد برای اموری همچون تعیین دهک خانوارها و تشخیص صلاحیت دریافت یارانه، یک امر حاکمیتی است و قابل تفویض به دفاتر پیشخوان نیست. در نتیجه واگذاری صلاحیت به این دفاتر باید با ضابطه و ملاک روشن قانونی باشد. البته قید «رعایت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی» یا پیش‌بینی قید «رعایت قوانین و مقررات» رافع این اشکال نیست؛ چون قانون دیگری برای تعیین صلاحیت‌های دفاتر پیشخوان دولتی وجود ندارد. همچنین گفتنی است قرار نیست با ایراد شورای نگهبان به این ماده، مجوز این دفاتر باطل شود یا تشکیلات اداری آن به هم بریزد؛ بلکه برای وظایف دفاتر پیشخوان دولت، چهارچوب قانونی تعیین می‌شود.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

حکم این تبصره نه‌تنها مغایرتی با اصل (۸۵) قانون اساسی ندارد؛ بلکه ایراد به حکم فعلی که بر مبنای آن دفاتر پیشخوان مشغول فعالیت هستند، خود مصداق نظام اداری ناصحیح است؛ چون دفاتر پیشخوان دولت سال‌ها است که ایجاد شده و وظایفی مطابق قانون برای آنها تعیین شده است و ایراد به این تبصره، می‌تواند فعالیت دفاتر پیشخوان را متوقف کند و یا حداقل مانع اعطای مجوز جدید به دفاتر پیشخوان جدید شود و نوعی انحصار ایجاد کند. همچنین موجب ایجاد اختلال در کار آنها خواهد شد. ضمناً نباید از نظر دور داشت اگر یک دستگاه اجرایی یا مقام مقررگذار، امور حاکمیتی را به دفاتر پیشخوان تفویض کرده، آن دستگاه تخلف کرده است و ربطی به حکم این تبصره ندارد. همچنین به فرض وارد دانستن ایراد مذکور، جای طرح این ایراد در این تبصره نیست و این تبصره فقط در مقام بیان تعیین مقام ارائه‌دهنده مجوز است و اینکه ضوابط تعیین صلاحیت‌های این دفاتر چیست، باید در جای دیگری و در قانون خاص مورد بررسی قرار گیرد.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۲۶)، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

خدمات دولت که توسط بخش غیردولتی ایجاد و مدیریت می‌شوند، واگذار نمایند.»
نظر شماره ۸۹/۳۰/۴۰۰۵۰ مورخ ۱۳۸۹/۷/۲۱ شورای نگهبان: «ماده واحده، چون از جهت محدوده فعالیت و نهادهای مشمول و نیز ضوابط مربوط به ایجاد دفاتر پیشخوان و خصوصیات اشخاص تشکیل‌دهنده و متصدیان آنها مشخص نیست، ابهام دارد. اگر منظور این باشد که این موارد در آیین‌نامه پیش‌بینی می‌شود، مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.»

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مدظله‌العالی

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸)

تهران | خیابان شهید بهشتی
خیابان سرافراز | کوچه پنجم | پلاک ۱۱

www.ccri.ac.ir

کدپستی ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳
دبیرخانه ۰۲۱۸۸۵۳۳۴۲۲

پژوهشکده شورای نگهبان